

О.М. Семененко¹, О.Г. Водчиць², Р.В. Бойко³, Ю.Б. Добровольський³,
С.С. Масловський⁴, О.А. Корочкін⁵

¹ Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Київ

² Військова кафедра Національного авіаційного університету, Київ

³ Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, Київ

⁴ Генеральний штаб Збройних Сил України, Київ

⁵ Харківський національний університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ (СУПРОВОДЖЕННЯ) ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

У статті авторами наведені основні проблемні питання функціонування системи оборонного планування за напрямом воєнно-економічного обґрунтування програм та планів розвитку Збройних Сил України. Аналіз змісту та сутності існуючих проблем показує необхідність поєднання існуючих часткових поглядів обґрунтування доцільності заходів та обсягів їх виконання в планах і програмах розвитку ЗС України в єдину методологію воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України. Авторами у статті наведений ряд практичних рекомендацій щодо формування цієї методології, розкриті концептуальні положення понятійно-термінологічного апарату, наведена загальна структура методичного апарату та очікувані прогнозовані результати впровадження її в процеси функціонування системи оборонного планування в Збройних Силах України.

Ключові слова: воєнно-економічне обґрунтування, методологія воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку Збройних Сил України, методичний апарат воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку Збройних Сил України.

Вступ

Постановка проблеми. Однією з неодмінних умов вирішення більшості проблем оборонної сфери є чітке розуміння та урахування економічного аспекту їх подолання. В сучасних умовах розвитку Збройних Сил (ЗС) України та держави в цілому неможливо ефективно вирішувати оборонні проблеми, не маючи [1–8]: обґрунтованих розрахунків щодо кількісних показників необхідних для цього фінансових ресурсів; раціональної структури розподілу цих ресурсів за складовими програм та планів досягнення кінцевої мети; науково обґрунтованих підходів до ефективного використання ресурсів протягом періоду подолання досліджуваної проблеми оборонного значення.

Аналіз останніх досліджень, публікацій. свідчить про те [1–12], що сьогодні до числа основних функцій Міністерства оборони (МО) України та Генерального штабу (ГШ) ЗС України належать: реалізація політики держави в галузі розвитку ЗС України; розроблення пропозицій щодо воєнної політики держави та її воєнної доктрини; розроблення довгострокових державних програм і річних планів в інтересах розвитку ЗС України; визначення потреб та розроблення пропозицій щодо проектів оборонного бюджету; координація, фінансування і контроль робіт, виконуваних в інтересах оборони; замовлення

та фінансування науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, виробництва та закупівлі озброєння, військової техніки та інших ресурсів; фінансування навчально-матеріальної бази тощо.

Виконання перерахованих функцій у сучасних умовах вимагає ретельного воєнно-економічного аналізу, заснованого на інтегральній оцінці із застосуванням комплексного показника «ефективність – затрати – час». Аналіз результатів виконання Державних програм розвитку ЗС України та Планів утримання та розвитку Збройних Сил України за період з 2000 по 2017 роки [1–8] показав наявність ряду проблем в системі оборонного планування, як на етапі формування, так і під час безпосереднього виконання програм розвитку ЗС України.

Ці проблеми пов'язані з: з недофінансуванням програм розвитку ЗС України від 10 до 50 % щорічно; значною розбіжністю планових та фактичних результатів виконання програм планів розвитку ЗС понад 20 % більшість років програм; вибором показників оцінювання ефективності програм розвитку ЗС України (існуючі показники не розкривають істинного положення справ щодо оцінювання ефективності виконання заходів, завдань та програми розвитку ЗС в цілому); з коригуванням програм та планів розвитку ЗС України (Плани утримання та розвитку ЗС України коригуються ситуативно, а програми розвитку взагалі не коригуються після їх за-

твердження); з перерозподілом виділених ресурсів за заходами та завданнями програм, з урахуванням обсягів невиконаних та часткового виконаних заходів за минулі роки програми; формуванням та обґрунтуванням програми у разі завчасного виявлення не спроможності її забезпечити заданий рівень розвитку; прогнозуванням результатів виконання програм щодо досягнення певного рівня спроможностей ЗС України з урахуванням їх фінансування та впливів інших факторів тощо.

Перераховані проблеми формування та виконання програм та планів розвитку ЗС України є складовими одного цілісного напряму досліджень – воєнно-економічного обґрунтування заходів та завдань розвитку ЗС України відповідно до періодів розроблення нових програм та планів їх розвитку. Тому питання підвищення обґрунтованості завдань та заходів подальшого розвитку ЗС України в динамічних умовах економічного розвитку держави в найближчій перспективі будуть одними з найактуальніших питань проведення досліджень. Дослідження за визначеним напрямом повинні бути сконцентровані на визначенні основних теоретичних положень формування методології воєнно-економічного обґрунтування завдань та заходів подальшого розвитку ЗС України. Методологія воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України (далі – Методологія) являє собою систематизовану сукупність методів для рішення завдань щодо ефективного розвитку ЗС України з урахуванням економічних можливостей держави [4–9]. Методологія передбачає удосконалення існуючих процесів прогнозування та планування розвитку ЗС України. Основою цієї методології повинен бути методичний апарат, який дозволить якісно обґрунтовувати завдання та заходи програм та планів розвитку ЗС України з урахуванням потреб ЗС України та економічних можливостей держави [1–12].

Тому **метою статті** є визначення методичних рекомендацій щодо формування методології воєнно-економічного обґрунтування програм та планів розвитку Збройних Сил України та впровадження їх в систему оборонного планування України.

Виклад основного матеріалу

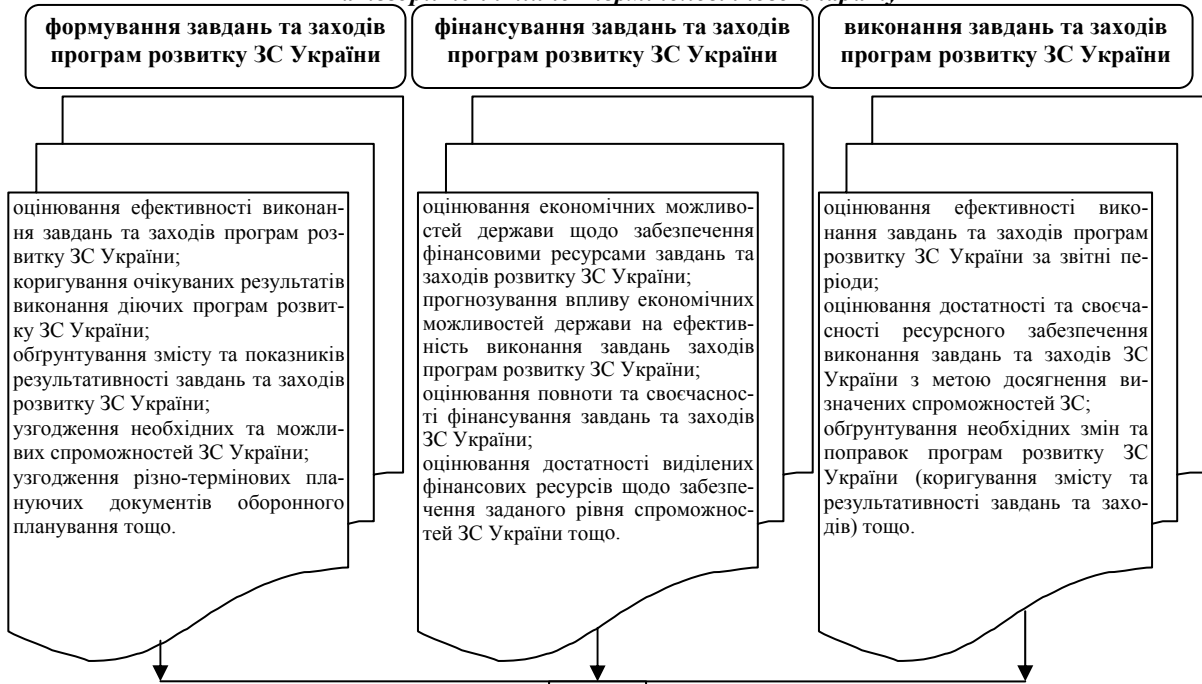
Під час розроблення та практичної реалізації завдань та заходів програм розвитку ЗС України особливості врахування економічного аспекту в процесі планування полягають у тому, щоб обрати таку стратегію розвитку ЗС, яка забезпечить максимально вигідне вирішення ними поставлених їм завдань, виходячи з виділених державою ресурсів, або стратегію, яка буде найбільш економічною, тобто ту, яка дозволить досягти поставленої мети щодо подальшого розвитку ЗС України з мінімальними затратами. В органах вищої ланки

управління ЗС України, як в МО України, так і в ГШ ЗС України, накопичено певний досвід оборонного планування та підготовлені висококваліфіковані кадри, здатні в обмежені терміни з урахуванням сформованих умов розробити програми розвитку ЗС України як на середньо так і на довгострокову перспективу. Але ж існують певні труднощі під час обґрунтування змісту та результативності заходів та завдань програм розвитку у разі введення обмежень за обсягами виділених державою фінансових ресурсів на їх реалізацію та обмежень за часом їх виконання. Введені обмеження викликають необхідність пошуку шляхів оптимізації розроблених за потребою планів та програм розвитку ЗС України на визначений період. Пошук шляхів оптимізації програм та планів розвитку ЗС України повинен здійснюватися на основі застосування загальноприйнятих методологічних особливостей воєнно-економічного обґрунтування розвитку воєнних систем державного значення. Тобто для вирішення цього завдання необхідно мати чіткий та виважений порядок дій щодо вибору найбільш необхідних заходів та завдань програм розвитку на плановий період, а також чітко визначений та реально можливий, очікуваний результат з урахуванням умов, що склалися на час формування або коригування плану чи програми розвитку ЗС України. Вирішення цієї задачі є можливим тільки за умов розроблення та впровадження в систему оборонного планування теоретичних основ методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування програм та планів розвитку ЗС України, який дозволить в умовах існуючих об'єктивних можливостей на час їх формування чи коригування забезпечити необхідний рівень бойової готовності та боєздатності ЗС України. Зазначений методичний апарат воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України повинен бути підґрунтям формування Методології на перспективу. Об'єктивність та значимість побудови методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування завдань та заходів розвитку ЗС України повинні забезпечуватися розробленням та застосуванням: методів оцінювання реальних ресурсних можливостей держави щодо забезпечення потреб ЗС України на визначений період; багаторівневих експертних оцінок із застосуванням адекватних поставленим завданням методів їх отримання; математичних моделей оцінювання взаємозв'язку показників боєздатності ЗС України з показниками введених обмежень щодо ресурсного забезпечення потреб ЗС та часу реалізації поставлених завдань; пропозицій та рекомендацій щодо визначення загальної послідовності застосування розроблених методів, розрахункових задач, методик і моделей щодо вирішення задач воєнно-економічного обґрунтування програм та планів розвитку ЗС України. Авторами пропонується загальну структурно-логічну схему Методології представити як на рис. 1.

МЕТОДОЛОГІЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОГО ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОГРАМ РОЗВИТКУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Понятійно-термінологічний апарат методології воєнно-економічного обґрунтування завдань заходів програм розвитку ЗС України

Категорії понятійно-термінологічного апарату

Методичний апарат воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку Збройних Сил України

Напрями досліджень

Рис. 1. Структурно-логічна схема методології воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку Збройних Сил України

До складу методичного апарату військово-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України входять декілька нових, розроблених методів, які дозволять вирішувати визначені вище проблеми з питань супроводження діючих програм та планів розвитку ЗС України як на етапі їх формування так і під час їх безпосереднього виконання. В подальшому передбачається розроблення ще декілька методів, які дозволять удосконалити теоретичні положення запропонованої Методології. Перспективні методи будуть розроблятися з урахуванням тенденцій переходу системи оборонного планування на принципи планування на основі спроможностей.

Першим методом Методології є Метод оцінювання ефективності виконання програм розвитку ЗС України з урахуванням важливості, рівнів виконання, повноти та своєчасності фінансування завдань та заходів цих програм [4; 10; 12]. Новизною цього методу є те, що на відміну від існуючого порядку оцінювання виконання заходів, запропоновано:

оцінку ефективності виконання заходів здійснювати за рівнями їх виконання відповідно до заданих умов, та групувати заходи в завданнях за ступенем досягнення запланованого результату: виконані, частково виконані, невиконані, на відміну від існуючого порядку виконані, не виконані;

для підвищення достовірності одержуваних результатів у методі запропоновано здійснювати оцінювання ефективності виконання завдань та програми в цілому з урахуванням важливості заходів в завданнях та завдань у програмі;

для відображення впливів факторів повноти та своєчасності фінансування заходів, пропонується оцінювання ефективності виконання завдань здійснювати як з урахуванням так без урахуванням значених характеристик фінансування з метою порівняння отриманих оцінок ефективності та прийняття рішень щодо необхідності подальшого коригування програми розвитку ЗС України на наступний період;

Проведені практичні розрахунки щодо оцінювання ефективності програм розвитку ЗС України в період з 2000–2017 років показали, що застосування розробленого методу під час виконання Державних програм розвитку ЗС України 2006–2011 та програми на період до 2017 року за такого ж самого рівня фінансування, дозволило б підвищити ефективність їх виконання без урахування впливів факторів повноти та своєчасності фінансування від 4 % до 15 %, а з урахуванням цих факторів до 31% за деякими роками їх виконання (рис. 2–3) [4; 6–8; 12].

Другий розроблений метод є логічним продовженням попереднього. Отримання оцінок ефективності виконання програми за поточний рік у разі їх невідповідності запланованим результатам створює

необхідність скорегувати програми на наступний рік та увесь період її дії.

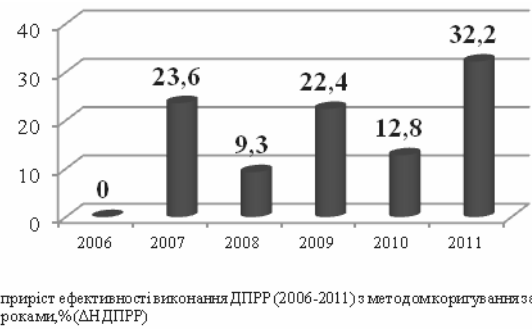

Рис. 2. Очікуваний ефект приросту ефективності виконання Державної програми розвитку ЗС України (2006–2011) у разі застосування методів оцінювання та коригування програм розвитку ЗС

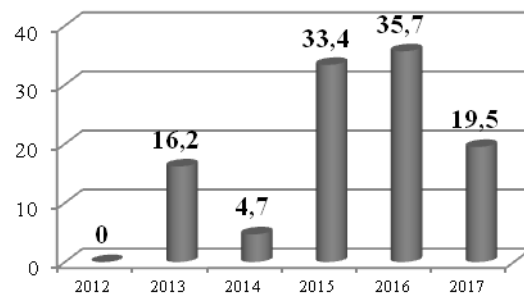

Рис. 3. Очікуваний ефект приросту ефективності виконання Державної програми розвитку ЗС України (2012–2017) у разі застосування методів оцінювання та коригування програм розвитку ЗС

Тому далі був розроблений метод коригування програм та планів розвитку ЗС України шляхом розподілу обсягів фінансування та виконання заходів з урахуванням результатів оцінювання [9–10; 12]. Цей метод дозволяє, на відміну від існуючого ситуативного корегування, обґрунтовано підійти до вирішення питань корегування програми за роками її дії з урахуванням результатів попереднього оцінювання. Новизною цього методу є те, що він дозволяє:

обґрунтовано здійснити перегляд важливості заходів в завданнях з урахуванням обсягів невиконаних та частково виконаних заходів за попередній рік (визначити основні та другорядні з них для формування порядку черговості їх виконання на наступний рік програми у разі невідповідності ресурсів визначеним потребам);

виходячи з цього пропонується здійснити перерозподіл виділених фінансових ресурсів в завданнях з урахуванням переглянутої важливості заходів в завданнях з метою підвищення ефективності їх використання;

у разі недостатності ресурсів щодо задоволення усіх потреб, обсяги завчасно визначених невиконаних та частково виконаних заходів повинні бути

розподілені за наступними роками дії програми з урахуванням оцінок ймовірності їх виконання за роками програми. У разі низької ймовірності виконання цих обсягів в наступні роки програми пропонується переносити їх на період дії наступної програми, що підвищить ефективність виконання діючої програми та ефективність розподілу та витрачання державних коштів на її виконання.

Проведені практичні розрахунки показують (рис. 2–5) [4; 6–8; 12], що застосування запропонованого методу під час виконання Державних програм розвитку ЗС України дозволило б підвищити їх ефективність виконання навіть за виділених фінансових ресурсів в періоду 2000–2006 років на 18,5 %, а в період 2012–2017 років на 14,7 %, а показник ефективності витрачання коштів в середньому підвищився б на 21,9 %.

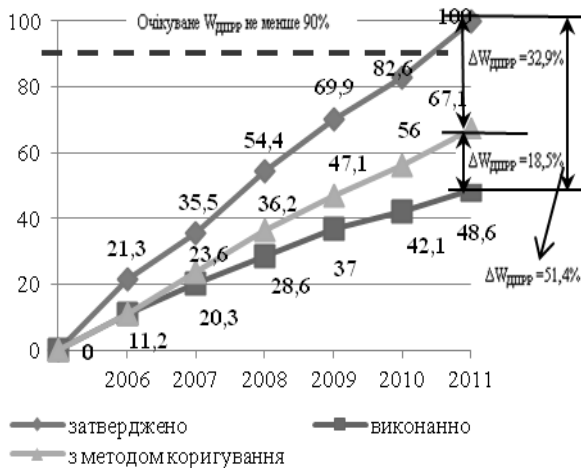

Рис. 4. Очікуваний ефект приросту ефективності виконання Державної програми розвитку ЗС України (2006–2011) у разі застосування методу коригування програм розвитку ЗС

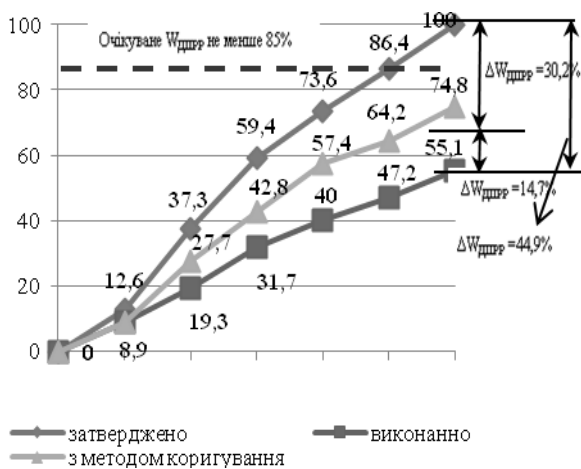

Рис. 5. Очікуваний ефект приросту ефективності виконання Державної програми розвитку ЗС України (2012–2017) у разі застосування методів оцінювання та коригування програм розвитку ЗС

Аналіз виконання програм розвитку ЗС України за минулі роки показав [1–4; 6–7], що недостатній рівень розвитку ЗС України обумовлений не тільки проблемами оцінювання та коригування діючих програм розвитку ЗС України, а й проблемою їх якісного формування. Для вирішення цієї проблеми було розроблено третій та четвертий метод методичного апарату – метод прогнозування динаміки розвитку ЗС України з урахуванням факторів ефективного освоєння та достатності фінансових ресурсів в програмах розвитку та метод оцінювання достатності рівня воєнно-економічного потенціалу держави для ефективного розвитку ЗС України [11].

Новизною запропонованого методу прогнозування є те, що він на відміну від існуючих підходів дозволяє:

обґрунтовано підійти до формування програми розвитку на визначений період з урахуванням прогнозованої динаміки рівня розвитку ЗС України взагалі за результатами оцінювання самих програм;

розроблений метод надає можливість оцінити вплив одержаного ефекту виконання програм на ефективність розвитку ЗС України, порівняти поточне значення цієї оцінки з заданим рівнем та спрогнозувати можливість досягнення заданого рівня розвитку ЗС України за результатами програми, яка формується на наступний період її дії;

результатами застосування цього методу є підвищення узгодженості змісту програми заданим показникам розвитку з метою покращення показників ефективності її виконання на наступний період;

також цей метод дозволить більш коректно підійти до вирішення питань формування та обґрунтування фінансових потреб ЗС України за роками програми, що формується.

За попередніми оцінками застосування запропонованого методу дозволить підвищити ефективність виконання програм розвитку ЗС України не менше чим 15–20 %, що за період дії програми (6 років) складає практично її річний бюджет. Запропонований метод прогнозування дозволить підвищити достовірність прогнозованих оцінок ефективності виконання програми, яка формується на 10–25 % на період прогнозування до 5 років та 25–45 % на період до 10 років відносно існуючих підходів.

Також до методів, які безпосередньо пов'язані з удосконаленням процесів прогнозування розвитку ЗС України під час формування програм та планів їх розвитку, належать метод оцінювання достатності рівня воєнно-економічного потенціалу держави для ефективного розвитку ЗС України за показниками розвитку його складових. Новизна методу полягає у підвищенні узгодженості рішень під час формування вимог до розвитку ЗС України з економічними прогнозованими можливостями держави за роками

та періодами дій програм розвитку ЗС України шляхом оцінювання рівня достатності прогнозованого воєнно-економічного потенціалу потребам забезпечення необхідних показників розвитку ЗС України.

Таким чином, представлені методи складають основу вперше розроблених теоретичних положень методології воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України. Реалізація запропонованих методів та впровадження в систему оборонного планування теоретичних положень розробленого методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України дозволить підвищити ефективність її функціонування, ефективність виконання Державних програм та планів розвитку ЗС України та ефективність розвитку ЗС України взагалі.

Сучасні особливості функціонування системи планування розвитку ЗС України в умовах постійних змін вимагають від неї більш гнучкого та адаптованого до навколишнього середовища функціонування. Розроблення визначальних для ЗС України документів, таких як Державні програми розвитку ЗС України, програми розвитку озброєння та військової техніки, цільові програми оптимізації чисельності ЗС України тощо не може відбуватися без наукового їх обґрунтування. Сьогодні, в системі оборонного планування чітко визначається низка задач, які не мають достатнього досвіду вирішення, наприклад: визначення фактичної вартості та ефективності виконання завдань, заходів розвитку ЗС України з урахуванням досягнутого результату та показників повноти і своєчасності їх фінансування; оцінювання витрат на проведення операцій, передислокації військ, зміну структури органів управління, формування військових формувань, оцінювання достатності економічних можливостей держави (рівня воєнно-економічного потенціалу держави) щодо забезпечення нагальних потреб ЗС України протягом планового періоду з урахуванням показників воєнно-економічної доцільності їх проведення; оцінювання рівня спроможностей ЗС України з урахуванням реальних економічних можливостей держави; оцінювання обсягів оборонних ресурсів в інтересах ЗС України; розподіл виділених фінансових ресур-

сів за складовими ЗС України або завданнями, заходами програм розвитку ЗС України тощо.

Вирішення цих задач стане можливим тільки після розроблення та впровадження теоретичних положень методології воєнно-економічного обґрунтування програм та планів розвитку ЗС України на рівні Міністерства оборони України, Генерального штабу ЗС України та на державному рівні взагалі. Тобто оптимізація планів та програм розвитку ЗС України в умовах існуючих обмежень (впливу різного роду факторів) повинна відбуватися із застосуванням положень розробленого методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування завдань, заходів програм розвитку ЗС України. Вже за попередніми прогнозованими оцінками впровадження процесу воєнно-економічного обґрунтування в систему оборонного планування дозволить ефективніше витрачати державні кошти виділені на розвиток ЗС України 20–30 % краще ніж за існуючими сьогодні ситуативними підходами, що складає практично річний бюджет середньострокової програми розвитку ЗС України. Сьогодні, ведеться активна робота фахівцями Головного управління оборонного планування ГШ ЗС України разом з науководослідними організаціями ЗС України щодо адаптації існуючої системи оборонного планування до функціонування її в умовах планування на основі спроможностей з урахуванням нових підходів до воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України як на етапі їх формування так і під час їх виконання [6–12].

Висновки

Зараз в системі оборонного планування держави не має інструменту реалізації результатів досліджень за даною тематикою. Необхідність розроблення методології воєнно-економічного обґрунтування програм розвитку ЗС України визначає в подальшому перехід до розвитку теорії воєнно-економічних досліджень у ЗС України та в державі в цілому з метою ефективного розвитку ЗС України та забезпечення необхідного рівня обороноздатності держави.

Список літератури

1. СНБО одобрил проект Госпрограммы развития Вооруженных сил Украины до 2020 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://strana.ua/news/47874-snbo-odobril-proekt-gosprogrammy-razvitiya-vooruzhennyh-sil-ukrainy-do-2020-goda.html>.
2. Программа развития оборонного комплекса Украины: миллиардные инвестиции и новые виды вооружений 8 февраля 2017 года [Электронный ресурс] – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://strana.ua/news/47874-snbo-odobril-proekt-gosprogrammy-razvitiya-vooruzhennyh-sil-ukrainy-do-2020-goda.html>.
3. Романченко І.С. Теоретико-методологічні засади побудови системи управління ефективністю планування та виконання програм розвитку Збройних Сил України / І.С. Романченко, В.Ю. Богданович, М.М. Денсжкін // Наука і оборона. – К.: МО України. – 2015. – № 3/4. – С. 50-55.

4. Метод оцінювання ефективності виконання програм (планів) розвитку Збройних Сил України з урахуванням повноти та своєчасності їх фінансування / О.М. Семененко, О.Г. Водчиць, Л.М. Семененко, Р.В. Бойко, Д.В. Башинський, Г.Г. Зубрицька // Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил України. – 2017. – № 2 (51). – С. 51-58.
5. Основні методологічні аспекти воєнно-економічного обґрунтування завдань та заходів розвитку Збройних Сил України / Р.О. Пекуляк, С.С. Масловський, Р.В. Бойко, О.О. Нечитайло // Збірник наукових праць Харківського національного університету Повітряних Сил України. – 2017. – № 3 (52). – С. 18-26.
6. Щодо оцінювання ефективності виконання Державних програм розвитку (реформування) Збройних Сил України за період 2006–2013 роки: звіт про виконання оперативного завдання / В.П. Дідіченко, О.М. Семененко та ін. – К.: ЦНДІ ЗС України, 2015. – 52 с.
7. Щодо оцінювання ефективності виконання бюджетних програм Міністерства оборони України за 2006–2014 роки: звіт про виконання оперативного завдання / В.П. Дідіченко, О.М. Семененко та ін. – К.: ЦНДІ ЗС України, 2015. – 67 с.
8. Обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення механізму формування програм і планів реформування та розвитку Збройних Сил України під час здійснення оборонного планування: звіт про НДР “Меридіан-ОП” (заключний). – К.: ЦНДІ ЗС України, 2015. – 137 с.
9. Семененко О.М. Метод коригування програм розвитку Збройних Сил України шляхом обґрунтованого розподілу обсягів фінансування та виконання заходів з урахуванням результатів оцінювання / О.М. Семененко // Збірник наукових праць Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України. – 2017.— № 3 (81). – С. 144-155.
10. Семененко О.М. Методичний апарат обґрунтування та коригування програм та планів розвитку Збройних Сил України / О.М. Семененко, Ю.Б. Добровольський, О.Г. Водчиць // Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України, 2016. – № 4 (25). – С. 11-19.
11. Метод оцінювання воєнно-економічних умов розвитку Збройних Сил України / Р.В.Бойко, О.Г. Водчиць, Ю.Б. Добровольський, О.І. Крешешний // Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. – 2015. – № 2 (19). – С. 16-23.
12. Рекомендації щодо воєнно-економічного оцінювання результатів виконання заходів державних програм розвитку (реформування) Збройних Сил України: звіт про НДР “Баланс-У” (заключ.) / ЦНДІ ЗС України. – К., 2013. – 133 с. – Етап 2.

References

1. (2018), “SNBO odobryl proekt Hosprohrammy razvytyia Vooruzhennykh syl Ukrainy do 2020 hoda” [The NSDC approved the draft state program for the development of the Armed Forces of Ukraine until 2020], <https://strana.ua/news/47874-snbo-odobryl-proekt-gosprogrammy-razvityiya-vooruzhennyh-sil-ukrainy-do-2020-goda.html>.
2. (2017), “Prohramma razvytyia oboronnoho kompleksa Uk-rayny: mylyardnye ynvestytsyy u novye vydy vooruzhe-nyi 8 fevralia 2017 hoda” [The program for the development of the defense complex of Ukraine: billions of investments and new types of weapons on February 8, 2017], <https://strana.ua/news/47874-snbo-odobryl-proekt-gosprogrammy-razvityiya-vooruzhennyh-sil-ukrainy-do-2020-goda.html>.
3. Romanchenko, I.S., Bohdanovych, V.Iu. and Dieniezhkin, M.M. (2017), “Teoretyko-metodolohichni zasady pobudovy systemy upravlinnia efektyvnistiu planuvannia ta vykonannia prohram rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy” [Theoretical and Methodological Principles of Construction of a System for Managing the Efficiency of Planning and Implementation of the Programs of the Armed Forces Development of Ukraine], *Science and defense*, No. 3/4, pp. 50-55.
4. Semenenko, O., Vodchits, O., Semenenko, L., Boyko, R., Bashinsky, D. and Zubrytskaya, G. (2017), “Metod otsiniuvannia efektyvnosti vykonannia prohram (planiv) rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy z urakhuvanniam povnoty ta svoiechasnosti yikh finansuvannia” [Method of evaluation of the effectiveness of programs (plans) development of the Armed Forces of Ukraine taking into account the completeness and timeliness of their financing], *Scientific Works of Kharkiv National Air Force University*, No. 2(51), pp. 51-58.
5. Semenenko, O., Maslovsky, S., Boyko, R., Pekulyak, R., Nechitaylo, O. (2017), “Osnovni metodolohichni aspekty voienno-ekonomichnoho obgruntuвання завдань та заходів розвитку Збройних Сил України” [The main methodological aspects of the military-economic substantiation of tasks and activities of the Armed Forces of Ukraine], *Scientific Works of Kharkiv National Air Force University*, No. 3(52), pp. 18-26.
6. (2015), “Shchodo otsiniuvannia efektyvnosti vykonannia biudzhethnykh prohram Ministerstva oborony Ukrainy za 2006-2013 roky” [On evaluation of the effectiveness of the implementation of the State Programs of Development (Reform) of the Armed Forces of Ukraine for the period of 2006–2013], Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, 52 p.
7. (2015), “Shchodo otsiniuvannia efektyvnosti vykonannia biudzhethnykh prohram Ministerstva oborony Ukrainy za 2006–2014 roky” [On the evaluation of the effectiveness of the implementation of the budget programs of the Ministry of Defense of Ukraine for 2006–2014], Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, 67 p.
8. (2015), “Obgruntuвання rekomendatsii shchodo udoskonalen-nia mekhanizmu formuvannia prohram i planiv reformuvannia ta rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy pid chas zdiisnennia oboronnoho planuvanni: zvit pro NDR “Merydian-OP” (zakliuchnyi)” [Substantiation of recommendations on improving the mechanism for the formation of programs and plans for the reformation and development of the Armed Forces of Ukraine during the implementation of defense planning], report on the research work “Meridian-OP” (final), 134 p.
9. Semenenko, O. (2017), “Metod koryhuvannia prohram ro-zvytku Zbroinykh Syl Ukrainy shliakhom obgruntuваного розподілу обсягів фінансування та виконання заходів з урахуванням результатів оцінювання” [Method of adjusting the ro-curriculum of the Armed Forces of Ukraine through a reasonable allocation of funding amounts and implementation of meas-

ures taking into account the evaluation results], *Collection of scientific works of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine*, No. 3 (81), pp. 144-155.

10. Semenenko, O.M. (2016), "Metodychnyi aparat obgruntuvannya ta koryhuvannya proqram ta planiv rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy" [Methodical apparatus for substantiating and correcting programs and plans for the development of the Armed Forces of Ukraine], *Science and technology of the Air Forces of Ukraine*, No. 4 (25), pp. 11-19.

11. Semenenko, O., Boyko, R., Vodchyts, O., Dobrovolskyi, Yu., Kremeshnyi, O. (2015), "Metod otsiniuvannya voienno-ekonomichnykh umov rozvytku Zbroinykh Syl Ukrainy" [Method of estimation of military-economic conditions of development of the Armed Forces of Ukraine], *Science and technology of the Air Forces of Ukraine*, No. 2 (19), pp. 16-23.

12. (2013), "Rekomendatsii shchodo voienno-ekonomichnoho otsiniu-vannia rezultativ vykonannya zakhodiv derzhavnykh proqram rozvytku (reformuvannia) Zbroinykh Syl Ukrainy: zvit pro NDR "Balans-U" (zakliuch.)" [Recommendations on the military-economic evaluation of the results of the implementation of the state programs of development (reformation) of the Armed Forces of Ukraine, Report on the research work "Balance-U" (final)], available at: <https://index.minfin.com.ua/index/gdp/>.

Надійшла до редколегії 15.03.2018

Схвалена до друку 22.05.2018

Відомості про авторів:

Семененко Олег Михайлович

кандидат технічних наук старший науковий співробітник докторант Центрального науково-дослідного інституту ЗС України, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-6477-3414>

Бойко Руслан Васильович

кандидат технічних наук старший науковий співробітник провідний науковий співробітник Національного університету оборони України ім. І. Черняхівського, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0001-7240-4299>

Водчиць Олександр Григорович

кандидат технічних наук доцент начальник військової кафедри Національного авіаційного університету, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-3294-7632>

Добровольський Юзеф Броніславович

кандидат технічних наук доцент заступник начальника кафедри Національного авіаційного університету, Київ, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-1077-1402>

Масловський Сергій Сергійович

заступник начальника Головного управління оборонного та мобілізаційного планування Генерального штабу Збройних Сил України, Київ, Україна
<http://orcid.org/0000-0003-4699-5157>

Корочкін Олександр Анатолійович

кандидат технічних наук доцент старший науковий співробітник Харківського національного університету Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків, Україна
<https://orcid.org/0000-0002-4343-519X>

Information about the authors:

Oleg Semenenko

Candidate of Technical Sciences Senior Research Doctoral Student of the Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6477-3414>

Ruslan Boyko

Candidate of Technical Sciences Senior Research Lead Researcher of National University of Defense of Ukraine named after Ivan Chernyakhovsky, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-7240-4299>

Oleksandr Vodchyts

Candidate of Technical Sciences Associate Professor Head of the Department of the National Aviation University, Kyiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-3294-7632>

Yuzef Dobrovolsky

Candidate of Technical Sciences Associate Professor Deputy Chief of Department of National Aviation University, Kyiv, Ukraine
<http://orcid.org/0000-0003-4699-5157>

Sergey Maslovsky

Deputy Chief of Defense and Military Planning of the General Staff of the Armed Forces of Ukraine, Kyiv, Ukraine
<http://orcid.org/0000-0003-4699-5157>

Oleksandr Korochkin

Candidate of Technical Sciences Associate Professor Senior Research Associate of Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0002-4343-519X>

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ МЕТОДОЛОГИИ
ВОЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО ОБОСНОВАНИЯ (СОПРОВОЖДЕНИЯ) ПРОГРАММ
РАЗВИТИЯ ВООРУЖЕННЫХ СИЛ УКРАИНЫ**

О.М. Семененко, Р.В. Бойко, А.Г. Водчиц, Ю.Б. Добровольський, С.С. Масловский, А.А. Корочкин

В статье авторами приведены основные проблемные вопросы функционирования системы оборонного планирования по вопросам военно-экономического обоснования программ и планов развития Вооруженных Сил Украины. Анализ содержания и сущности существующих проблем показывает необходимость сочетания существующих частных взглядов обоснования целесообразности мероприятий в планах и программах развития ВС Украины в единую методологию военно-экономического обоснования программ развития ВС Украины. Авторами в статье приведен ряд практических рекомендаций по формированию методологии, раскрыты концептуальные положения понятийно-терминологического аппарата, приведена общая структура методического аппарата и ожидаемые результаты внедрения в процессы функционирования системы оборонного планирования в Вооруженных Силах Украины.

Ключевые слова: *военно-экономическое обоснование, методология военно-экономического обоснования программ развития Вооруженных Сил Украины, методический аппарат военно-экономического обоснования программ развития Вооруженных Сил Украины.*

**METHODOLOGICAL RECOMMENDATIONS FOR THE FORMATION OF METHODOLOGY
MILITARY-ECONOMIC SUBSTANTIATION (ADMINISTRATION) OF PROGRAMS
DEVELOPMENT OF ARMED FORCES OF UKRAINE**

O. Semenenko, R. Boyko, O. Vodchyts, Y. Dobrovolsky, S. Maslovsky, O. Korochkin

In the article the authors present the main problematic issues of the functioning of the defense planning system on the issues of the military-economic justification of the programs and plans for the development of the Armed Forces of Ukraine. Analysis of the content and nature of existing problems shows the need to combine existing private views to justify the appropriateness of activities in the plans and programs of development of the Armed Forces of Ukraine in a unified methodology for military and economic assessment of the development programs of the Armed Forces of Ukraine. The authors give a number of practical recommendations on the formation of the methodology, the conceptual provisions of the terminological terminology are disclosed, the general structure of the methodical apparatus and the expected results of implementation in the functioning of the defense planning system in the Armed Forces of Ukraine are presented.

Keywords: *military-economic substantiation, methodology of military-economic substantiation of the development programs of the Armed Forces of Ukraine, methodological apparatus of the military-economic substantiation of development programs of the Armed Forces of Ukraine.*